

STATSMINISTER
TRYGVE BRATTELI

S P E R R E F R I S T
onsdag 27. august 1975, kl. 19.30.

Grue Arbeiderparti onsdag 27. august 1975:

Regjeringens tiltak for trygging av arbeid og inntekt.
(Utdrag).

I den økonomiske situasjon som vårt land nå befinner seg, burde vi alle kunne samles i den felles interesse å gå klar av den krise som truer deler av vårt arbeidsliv. Det bidrar ikke til noen oppklaring i de vanskelige forhold vi her skal håndtere, at flere borgerlige politikere søker årsakene til produksjonsstans, driftsinnskrenkninger og økt ledighet i innlandske forhold. Det er ikke ved vår egen økonomiske utvikling at det er noe fundamentalt galt. Norge har i det hele opprettholdt en forholdsvis god produksjonsframgang og høy sysselsetting. Verden omkring oss er preget av stagnasjon, produksjonssvikt og rekordhøy arbeidsløshet. Selv om prisoppgangen hos oss ligger betydelig over det som kan aksepteres som en langsiktig utvikling, har pris- og kostnadsutviklingen i Norge i denne tiden ligget bedre an enn for de fleste industriland.

Og det er først og fremst i den internasjonale inflasjonsbølge og i de mange tilstramningstiltak som mange land traff for å komme inflasjonen til livs at vi må søke årsaksforholdet til krisen. Inflasjonsbølgen

ble forsterket av de høye oljepriser. Dyrere oljeimport førte til enorme betalingsunderskudd både hos industriland og utviklingsland. Mange land har følt at de på grunn av disse underskudd ikke har kunnet føre en mer aktiv politikk for fornyet økonomisk framgang, fordi en slik aktiviseringspolitikk til å begynne med kunne øke importen og betalingsunderskuddene. Det er med utgangspunkt i disse forhold at industriland som er med i økonomiske samarbeidsorganisasjoner i Europa er blitt enige om å gjøre en felles innsats for å bryte den selvforsterkende nedgangspolitik som flere av dem har ført hver for seg.

Under valgkampen har enkelte gitt uttrykk for at Regjeringen har gått for langt når det gjelder slike tiltak som har bidratt til å øke realinntektene for de store inntektsgrupper og til å opprettholde virksomheten i produksjons- og arbeidslivet. De viser til at denne politikken har virket med til å opprettholde importen fra utlandet og gjøre betalingsunderskuddene overfor utlandet store.

Vi skal imidlertid ha klart for oss hva konsekvensene av en mindre aktiv konjunkturpolitikk ville ha vært. For Norge ville den ha ført til en spredning av de selvforsterkende nedgangstendenser som andre land nå går sammen om å arbeide seg ut av. Hittil har krisen hos oss i hovedsak vært en avsetningskrise for våre eksportnæringer som følge av svikt i etterspørselen fra utenlandske kjøpere. Derimot har virksomheten blitt opprettholdt og forsterket i de deler av vårt produksjonsliv som vi selv har mer direkte innflytelse over. Det gjelder boligbyggingen,

bygg- og anleggsvirksomhet, service-næringer og handel, og de industribransjer som leverer til innenlandske markeder. Under en mindre aktiv konjunkturpolitikk ville også disse deler av vårt arbeidsliv ha blitt rammet.

Det er med utgangspunkt i disse faktiske forhold at Regjeringen har forsøkt å demme opp for virkningene av den utenlandske etterspørselssvikt og holde vedlike de virksomheter som produserer for norske kjøpere. Tiltakene er satt inn på særlig utsatte områder av vårt arbeidsliv. De er utformet slik at de kan endres eller trekkes tilbake på kort varsel om situasjonen skulle endre seg:

- det er gitt en garantiramme på 1 milliard kroner for lån til særlig utsatt næringsvirksomhet. Skipsbyggings- og verkstedsindustrien har mottatt garantier for betydelige lånebeløp. Dette kommer i tillegg til spesielle ordninger for skipsfinansiering,
- inntil begynnelsen av denne måneden var det innvilget spesielle statlige likviditetslån til 60 industribedrifter med 7.000 ansatte for å motvirke driftsstans og innskrenkninger,
- privatbankenes utlånsrammer er utvidet for å sette bedriftene i stand til å gjennomføre sine investeringsplaner,
- Norges Bank har gitt privatbankene muligheter for å oppta lån på særvilkår for å finansiere produksjon for lager,

- hermetikkindustrien har fått spesielle lån på 25 mill. kroner og dessuten 16 mill. kroner til prisutjevning og avlastningssalg,
- kursrisikordninger er innført for å avdempe prisrisikoen ved eksport,
- Stortinget har gitt tilleggsbevilgninger på 200 mill. kroner for å støtte opp under den økonomiske aktiviteten vinteren 1975-76. Tiltak som spesielt kommer på tale, omfatter byggevirksomhet, yrkesopplæring, veibygging, miljøvern og kraftforsyning,
- Stortinget har gitt Regjeringen fullmakt til å ta opp statslån i utlandet eller til å stille garanti for utenlandslån for 5 milliarder kroner. Regjeringen har hittil i år tatt opp statslån for 2,6 milliarder kroner.

Disse tiltak og ordninger vil bli opprettholdt dersom den økonomiske situasjon gjør det nødvendig. Sannsynligvis vil vinterhalvåret bli en vanskelig tid. En bør sikte på å unngå en bølge av kortsiktige permisjoner og innskrenkninger. Utover i 1976 er det sannsynlig at en fornyet oppgang ute i verden etterhvert slår ut i økt etterspørsel etter norske produkter. Men styrken og forløpet av oppgangen er usikker. Regjeringen arbeider derfor med en beredskapsplan for ekstraordinære sysselsettingstiltak i tillegg til dem som allerede er satt iverk. Stortinget vil så snart det kommer sammen bli bedt om å gi de bevilgninger som planen krever. Foreløpig kan det dreie seg om 250 mill. kroner. Siktemålet er om

nødvendig å skaffe arbeide til ca. 20.000 personer, slik at sysselsettingen fortsatt kan holdes høy også i vinterhalvåret.

Det er tatt kontakt med myndighetene i fylker og kommuner for å skaffe oversikt over mulighetene for ekstraordinære arbeider i kommunal regi. En forlengelse av det økonomiske tilbakeslaget vil ramme enkelte lokalsamfunn særlig hardt. Det er derfor nødvendig å sette de kommunale myndigheter bedre i stand til å møte en slik situasjon:

- statlig tilskott til ekstraordinært arbeid i kommunene vil bli foreslått satt opp,
- det vil bli satt igang kommunale hjelpearbeider, utbyggingstiltak og grunnlagsinvesteringer,
- i miljøvernsektoren vil det bli gitt støtte til planlegging og prosjektering av avløps-systemer i kommunen,
- det vil bli vurdert om Kommunalbanken bør tas med i finansieringen av de utlegg som faller på kommunene,
- innenfor samferdsel vil det bli satt igang arbeid med riksveger og jernbane,
- elveforbygningsarbeider vil bli søkt utført i vinterhalvåret,
- vedlikehold og ominnredning av statlige bygg,
- et utvidet program for yrkesopplæring for voksne, bedriftsintern opplæring og økt opplæringstilbud til ungdom.